

At: Gadeirydd ac Aelodau'r Pwyllgor
Safonau

Dyddiad: 15 Ionawr 2015

Rhif Union: 01824 706204

ebost: dcc_admin@denbighshire.gov.com

Annwyl Aelod o'r Pwyllgor,

Fe'ch gwahoddir i fynychu cyfarfod y **PWYLLGOR SAFONAU, DYDD GWENER, 23 IONAWR 2015** am **10.00 am** yn **YSTAFELL BWYLLGORA 1A, NEUADD Y SIR, RHUTHUN LL15 1YN.**

Yn gywir iawn

G Williams
Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Democraidaidd

AGENDA

1 YMDDIHEURIADAU

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Dylai'r Aelodau ddatgan unrhyw gysylltiad personol neu gysylltiad sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fater a nodwyd i'w ystyried yn y cyfarfod hwn.

3 MATERION BRYD FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Rhybudd o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel materion brys yn unol ag Adran 100B (4) Deddf Llywodraeth Leol, 1972.

- 4 COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF** (Tudalennau 5 - 10)
Derbyn cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd ar 18 Gorffennaf 2014 (copi'n amgaeedig).
- 5 RHAGLEN WAITH I'R DYFODOL AC ADOLYGIAD** (Tudalennau 11 - 12)
Ystyried adroddiad gan y Dirprwy Swyddog Monitro (copi ynghlwm) ar gyfer aelodau o'r Pwyllgor i ddadlau ac ystyried mabwysiadu Rhaglen Waith i'r Dyfodol.
- 6 ADRODDIAD BLYNYDDOL Y CADEIRYDD** (Tudalennau 13 - 16)
I ystyried adroddiad gan y Dirprwy Swyddog Monitro (copi ynghlwm) sy'n galluogi'r Pwyllgor i gael golwg ac i gyfrannu at Adroddiad Blynyddol y Cadeirydd, cyn i'r eitem gael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn.
- 7 OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU – PRAWF BUDD Y CYHOEDD** (Tudalennau 17 - 24)
I ystyried adroddiad gan y Swyddog Monitro (copi ynghlwm) ar gynnig gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru i gyflwyno Prawf Budd y Cyhoedd newydd wrth ystyried a ddylid ymchwilio i honiadau bod Aelod Etholedig wedi torri'r Cod Ymddygiad.
- 8 FFORWM PWYLLGORAU SAFONAU GOGLEDD CYMRU** (Tudalennau 25 - 34)
I ystyried adroddiad (mae copi ynghlwm) gan y Swyddog Monitro ar gyfarfod Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru a gynhaliwyd ar 26 Tachwedd 2014.
- 9 PRESENOLDEB MEWN CYFARFODYDD**
Nodi presenoldeb aelodau'r Pwyllgor Safonau yng nghyfarfodydd Cyngorau Sir, Tref a Chymuned a derbyn eu hadroddiadau.
- 10 DYDDIAD Y CYFARFOD NESAF**
Mae cyfarfod nesaf y Pwyllgor Safonau wedi'i drefnu ar gyfer 6 Mawrth 2015.

RHAN 2: MATERION CYFRINACHOL

Argymhellir, yn unol ag Adran 100A (4) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, y dylid gwahardd y Wasg a'r Cyhoedd o'r cyfarfod yn ystod trafod y mater canlynol oherwydd y tebygolrwydd y caiff gwybodaeth eithriedig, fel y diffinnir ym Mharagraff "12 ac 13" Rhan 4 o Atodlen 12A y Ddeddf, ei datgelu.

11 COD YMDDYGIAD - RHAN 3 DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2000 (Tudalennau 35 - 36)

Ystyried adroddiad cyfrinachol gan y Swyddog Monitro (copi ynghlwm) a oedd yn rhoi trosolwg o gwynion a gyflwynwyd gydag Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn erbyn aelodau.

AELODAETH

Aelodau Annibynnol:

Y Parch. Wayne Roberts, Ian Trigger (Cadeirydd) a/ac Mrs Paula White

Aelod Cyngor Tref/Cymuned:

Y Cyngorydd David E Jones

Cynghorwyr Sir:

Y Cyngorydd Bill Cowie

COPIAU I'R:

Holl Gynghorwyr er gwybodaeth

Y Wasg a'r Llyfrgelloedd

Cynghorau Tref a Chymuned

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

PWYLLGOR SAFONAU

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd yn Ystafell Bwyllgora 1a, Neuadd y Sir, Rhuthun LL15 1YN, Dydd Gwener, 18 Gorffennaf 2014 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Aelodau Annibynnol Ms. Margaret Medley, Mr. Ian Trigger (Cadeirydd), Mrs. Paula White
Cynghorydd Cymuned David Jones a'r Cynghorydd Sir Bill Cowie.

HEFYD YN BRESENNOL

Dirprwy Swyddog Monitro (LJ) a Gweinyddwr Pwyllgorau (SLW).

1 YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb oddi wrth y Cynghorwr(wyr) Roberts
a/ac Colin Hughes

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Ni chafwyd unrhyw ddatganiad cysylltiad personol na chysylltiad sy'n rhagfarnu.

3 MATERION BRYD FEL Y CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Ni chodwyd unrhyw faterion bryd.

4 COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF

Cyflwynwyd cofnodion y Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd ddydd Gwener 9 Mai 2014.

PENDERFYNWYD derbyn cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 9 Mai 2014 a'u
cymeradwyo fel cofnod cywir.

Ar y pwynt hwn, gofynnodd Mrs Paula White am fyddai'n bosibl anfon papurau'r Pwyllgor
Safonau at yr Aelodau 7 diwrnod gwaith cyn dyddiad y cyfarfod er mwyn rhoi digon o
amser iddynt edrych ar y papurau. Cytunodd yr Aelodau i'r cais hwn.

Cytunodd y Dirprwy Swyddog Monitro i gyflwyno'r cais gerbron Rheolwr y Gwasanaethau
Democrataidd.

5 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL AC ADOLYGIAD.

Cyflwynodd y Dirprwy Swyddog Monitro (DSM) adroddiad (a ddisbarthwyd eisoes)
yn cyflwyno'r Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol ac Adolygiad i'w hystyried a'i mabwysiadu.

Eglurodd y DSM pam y lluniwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol. Roedd mwyafrif Pwyllgorau'r Cyngor yn defnyddio Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol.

Roedd aelodau'r Pwyllgor yn rhagweithiol, ac yn mynychu cyfarfodydd ar lefel Sir, Dinas, Tref a Chymuned. Ar ôl iddynt fod yn bresennol yn y cyfarfodydd, caiff adborth yr aelodau ei gyflwyno yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Safonau.

Roedd yr adroddiad yn cynnwys rhestr o feysydd gwaith dangosol i'w trafod gan y Pwyllgor er mwyn penderfynu a fyddent yn cael eu mabwysiadu o fewn y Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol.

Cafwyd trafodaeth fanwl iawn a chodwyd y pwyntiau a ganlyn:

- Rhoi hyfforddiant i aelodau ar y Cod Ymddygiad.
 - Hyfforddiant wyneb-yn-wyneb gan y Swyddog Monitro (SM) a'r DSM. Byddai'n anodd cynnig yr hyfforddiant ar hyd y flwyddyn. Awgrymodd yr aelodau y gellid cynhyrchu CD hyfforddiant yn ymwneud â phresenoldeb mewn cyfarfodydd cynghorau Dinas, Tref a Chymuned ac ymhelaethu ar hyn gyda'r aelodau.
 - E-ddysgu – roedd hyfforddiant ar y cod ymddygiad wedi ei ffilmio. Roedd yn bosibl y gellid golygu a chopio'r ffilm er mwyn i'r Clercod ei dosbarthu ymhlith aelodau.
 - Hyfforddi Clercod – byddai'r hyfforddiant yn cael ei gyflwyno gan y SM a'r DSM. Yna, byddai'r Clercod mewn sefyllfa i hyfforddi eu haelodau. Cytunodd yr aelodau y gellid cynnal sesiynau hyfforddiant penodol i Clercod yn Neuadd y Sir, Rhuthun.
 - Hyfforddiant a gydlynwyd trwy Bwyllgor Safonau Gogledd Cymru ar gyfer Cynghorau Dinas, Tref a Chymuned. Gellid cyflenwi'r hyfforddiant a rhannu'r costau.
- Codi ymwybyddiaeth o'r Cod.
 - Cadarnhaodd y DSM y gellid codi ymwybyddiaeth o'r Pwyllgor Safonau a'r Cod mewn llythyr ynghyd â CD amgaeëdig. Byddai Clerc y Cyngor Dinas, Tref, Cymuned yn derbyn rhybudd ymlaen llaw o gais gan Aelod o'r Pwyllgor Safonau i fynychu cyfarfod i godi ymwybyddiaeth o'r Pwyllgor, ac i gynnwys hyfforddiant. Awgrymodd Ms Margaret Medley y dylid cynnwys slip dychwelyd ar waelod y llythyr er mwyn i'r Clerc gydnabod ei fod wedi derbyn y llythyr a'r CD . Cytunwyd y byddai llythyr drafft ynghyd â CD sampl yn cael eu cyflwyno yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor Safonau. Hefyd, cytunwyd y dylid anfon y Cod Ymddygiad i bob Cyngor Dinas, Tref a Chymuned yn electronig. Byddai'r Clercod yn cael cais i argraffu copïau a'u dosbarthu ymhlith yr aelodau.
- Adroddiad y Pwyllgor Safonau o'r Gadair i bob Cyngor Dinas, Tref a Chymuned mewn perthynas ag astudiaethau achos Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.
 - Cytunwyd i gynnwys copi o'r llyfr achosion a luniwyd gan yr Ombwdsmon ynghyd â'r llythyr gan y Cadeirydd.
- Adolygu Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Safonau.

- Cafwyd argymhelliad i gysylltu â'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol i ofyn am farn yr aelodau ynglŷn â'r awgrym i'r Pwyllgor Safonau fynd i'r afael â mwy o faterion a oedd yn cael eu trafod gan eu Pwyllgor hwy ar hyn o bryd.
- Adroddiad Blynyddol i'r Cyngor Llawn.
 - Cytunwyd y dylai Cadeirydd y Pwyllgor Safonau gyflwyno Adroddiad Blynyddol i'r Cyngor Llawn yng nghyfarfod mis Medi neu fis Hydref.
- Monitro Cwynion ar draws y Sir ar lefel Cymuned a Sir.
 - Ar hyn o bryd roedd hyn yn eitem sefydlog ar Agenda'r Pwyllgor Safonau a chytunodd yr holl aelodau y dylid parhau i gynnwys yr eitem hon.
- Presenoldeb mewn cyfarfodydd.
 - Byddai rhestr wirio o'r holl Gynghorau Dinas, Tref a Chymuned yn cael ei llunio yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor Safonau er mwyn galluogi aelodau'r Pwyllgor Safonau i nodi ymlaen llaw pa gyfarfodydd y byddai'n well ganddynt eu mynychu.
- Hyfforddiant Cod Gorfodol.
 - Roedd hyn eisoes wedi'i fabwysiadu ar lefel sir o fewn Cod a Chyfansoddiad y Cyngor. Cytunwyd na fyddai hyfforddiant ar gyfer aelodau Cynghorau Dinas, Tref a Chymuned yn orfodol oherwydd y posibilrwydd y gallai hyn gadw rhai aelodau draw ac achosi problem o ran denu pobl i ddod yn Gynghorwyr Dinas, Tref a Chymuned.
- Hyrwyddo gwaith y Pwyllgor Safonau yn gyhoeddus.
 - Byddai cyflwyno adroddiad gerbron y Cyngor Llawn yn codi ymwybyddiaeth ac yn hyrwyddo'r Pwyllgor Safonau.
- Defnydd o'r Cyfryngau Cymdeithasol.
 - Mae'r SM yn gwneud gwaith yn y maes hwn ar hyn o bryd. Byddai'r eitem hon yn cael ei hychwanegu i'r Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol i'w thrafod mewn cyfarfod yn y dyfodol.

Cytunwyd y dylai'r Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol fod yn eitem sefydlog ar Agenda holl gyfarfodydd y Pwyllgor Safonau yn y dyfodol.

PENDERFYNWYD yn amodol ar farn a sylwadau'r Aelodau a nodwyd uchod, y dylid mabwysiadu'r Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol gan y Pwyllgor Safonau.

6 ADRODDIAD BLYNYDDOL OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU 2013/2014.

Cyflwynodd y Dirprwy Swyddog Monitro (DMO) adroddiad (a ddosbarthwyd eisoes) yn rhoi gwybod i'r aelodau am Adroddiad Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar gyfer y flwyddyn 2013/14. Roedd Adroddiad yr Ombwdsmon wedi'i gynnwys fel atodiad.

Roedd yr Ombwdsmon blaenorol, Mr Peter Tyndall, wedi symud i swydd newydd fel Ombwdsmon a Chomisiynydd Gwybodaeth Gweriniaeth Iwerddon. Penodir yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus gan y Goron yn dilyn enwebiad gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru. Mae Nick Bennett, Prif Weithredwr Tai Cymunedol Cymru ar hyn o bryd, wedi'i enwebu gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru fel yr

Ombwdsmon nesaf. Ar adeg ysgrifennu Adroddiad Blynyddol yr Ombwdsmon roedd disgwyl am gymeradwyaeth y Goron i benodiad Mr Bennett.

Cafodd yr Adroddiad ei baratoi gan yr Ombwdsmon Gweithredol, Margaret Griffiths, a oedd wedi ymgymryd â'r rôl ym mis Rhagfyr 2013. Byddai'r Ombwdsmon Gweithredol yn aros yn ei swydd hyd nes y byddai'r Ombwdsmon newydd yn gallu dechrau ar ei waith.

Tynnwyd sylw'r Aelodau at y pwyntiau a ganlyn:

- Roedd nifer y cwynion a dderbyniwyd mewn perthynas â thorri amodau honedig y Cod Ymddygiad wedi gostwng 22% o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol. O'r 228 cwyn a dderbyniwyd, roedd 115 yn ymwneud â Chynghorau Dinas, Tref neu Gymuned, 111 yn ymwneud ag Awdurdodau Unedol a 2 yn ymwneud ag Awdurdodau Tân. Ni dderbyniwyd cwynion yn ymwneud ag Awdurdodau'r Parciau Cenedlaethol.
- Roedd mwyafrif y cwynion a dderbyniwyd yn ystod 2013/14 yn ymwneud â materion "cydraddoldeb a pharch" ac yn cyfrif am 36% o'r holl gwynion a dderbyniwyd. Roedd hyn yn cymharu â 35% yn 2012/13.
- Roedd y prif feysydd eraill y derbyniwyd cwynion yn eu cylch yn ymwneud â datgan a chofrestru budd, sef 21% o'r cwynion, ac 'uniondeb' a oedd yn cyfrif am 20% o'r cwynion.
- Caewyd 229 achos yn 2013/14. O'r 229 o gwynion hyn, daeth 176 i ben ar ôl ystyriaeth gychwynnol.
- Cwblhawyd 33 ymchwiliad, a daeth 10 ohonynt i'r casgliad nad oedd unrhyw dystiolaeth o dorri amodau. Daeth 17 i'r casgliad nad oedd angen gweithredu pellach, cafodd 5 achos eu cyfeirio at Bwyllgor Safonau a chafodd un achos ei gyfeirio at Banel Dyfarnu Cymru.
- Roedd nifer yr achosion a gyfeiriwyd at Bwyllgor Safonau neu'r Panel Dyfarnu wedi gostwng yn sylweddol o 20 yn 2012/13 i 6 yn unig yn 2013/14.
- Cadarnhaodd yr Ombwdsmon y byddai'r arfer o ysgrifennu at Swyddogion Monitro lleol yn parhau yn yr achosion hynny lle'r oedd yr Ombwdsmon o blaid peidio ag ymchwilio i gŵyn, neu ar ôl dechrau ar ymchwiliad, ei fod o blaid cau'r achos. Yn yr amgylchiadau hyn, mater i'r Swyddog Monitro lleol oedd ystyried a oedd yn arddel barn wahanol i'r Ombwdsmon o ran y tebygolrwydd y byddai'r Pwyllgor Safonau yn gosod sancsiwn. Os oedd y Swyddog Monitro o'r farn y byddai'r Pwyllgor Safonau Lleol yn gosod sancsiwn yna byddai'n bosibl iddynt drosglwyddo'r ymchwiliad i'w ystyried ar lefel lleol. Yn ystod y flwyddyn 2013/14, cyfeiriwyd 16 cwyn at y Swyddogion Monitro gan yr Ombwdsmon ond dim ond un o'r cwynion hyn a alwyd i mewn ar gyfer ymchwiliad lleol.
- Yn Sir Ddinbych derbyniwyd 4 cwyn gan yr Ombwdsmon yn ymwneud â Chynghorwyr Sir. Tynnwyd 2 gŵyn yn ôl a chaewyd y 2 arall ar ôl ystyriaeth gychwynnol.
- Derbyniwyd 9 cwyn ynglŷn â Chyngor Tref Prestatyn, ond caewyd 8 ohonynt ar ôl ystyriaeth gychwynnol ac roedd 1 gŵyn wedi'i thynnu'n ôl.

PENDERFYNWYD y dylid nodi cynnwys Adroddiad Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru 2013/14.

7 PRESENOLDEB MEWN CYFARFODYDD

Cyflwynodd aelodau'r Pwyllgor Safonau adroddiad ar eu presenoldeb mewn cyfarfodydd fel a ganlyn:-

Gweithdy Sgiliau – Dywedodd y Cynghorydd David Jones iddo fod yn bresennol, ynghyd â'r Cadeirydd, yn y Gweithdy Sgiliau, a gyflwynwyd gan Julie Wright. Roedd y Gweithdy wedi'i gyflwyno'n dda ac roedd yn llawn gwybodaeth. Argymhellwyd y dylid cynnal y digwyddiad eto yn y dyfodol ond ni fyddai Julie Wright ar gael gan ei bod ar fin ymddeol.

Roedd goblygiadau ariannol ynghlwm â chynnal y Gweithdy ond os na fyddai llawer yn dangos diddordeb yna byddai'r Gweithdy yn cael ei ganslo.

Cod Ymddygiad - Dywedodd David Jones iddo fod yn bresennol yn yr ymchwiliadau a gwrandawiadau Cod Ymddygiad lleol a gynhaliwyd yng Nghyngor Sir Ynys Môn. Y siaradwr oedd Peter Keith Lucas. Traddododd gyflwyniad da iawn a chafwyd llawer iawn o fanylion ynglŷn â gwrandawiadau a gynhaliwyd dros y ddwy flynedd ddiwethaf yng Nghymru a Lloegr.

***PENDERFYNWYD** derbyn a nodi cynnwys adroddiadau llafar yr aelodau am eu presenoldeb mewn cyfarfodydd.*

8 DYDDIAD Y CYFARFOD NESAF

Nododd yr aelodau fod cyfarfod nesaf y Pwyllgor Safonau wedi ei drefnu ar gyfer 10.00 a.m. ddydd Gwener 17 Hydref, 2014 yn Ystafell Gynadledda 1a, Neuadd y Sir, Rhuthun.

Dywedodd y Dirprwy Swyddog Monitro wrth yr Aelodau y byddai swyddfeydd Tŷ Nant ym Mhrestatyn yn cau. O ganlyniad, nid oedd unrhyw drefniadau i gynnal cyfarfodydd y Pwyllgor Safonau yng ngogledd y sir.

Gwahardd y wasg a'r cyhoedd

***PENDERFYNWYD** o dan Adran 100A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, y dylid gwahardd y Wasg a'r Cyhoedd o'r cyfarfod er mwyn trafod yr eitem a ganlyn ar y sail y gallai gwybodaeth eithriedig gael ei datgelu, fel y'i diffinnir ym Mharagraffau 12 a 13, Rhan 4 o Atodlen 12A y Ddeddf.*

9 COD YMDYGIAD - RHAN 3 DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2000

Cyflwynodd y Dirprwy Swyddog Monitro adroddiad cyfrinachol (a ddsbarthwyd eisoes) yn rhoi trosolwg o gwynion yn erbyn aelodau a roddwyd yng ngofal Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru er 1 Ebrill 2012.

Roedd dwy gŵyn yn mynd ymlaen ar hyn o bryd.

Yn achos y gŵyn gyntaf, derbyniwyd llythyr gan yr Ombwdsmon yn egluro mai'r cam cychwynnol yn unig oedd hwn.

Yn achos yr ail gŵyn, roeddem yn disgwyl ymateb gan yr Ombwdsmon.

Cytunodd yr Aelodau ei fod yn ddigonol i ddod ag achosion yn ymwneud â'r 12 mis diwethaf gerbron y Pwyllgor.

PENDERFYNWYD derbyn a nodi'r adroddiad.

Daeth y cyfarfod i ben am 11.45 a.m.

Ar yr adeg hwn, fe roddwyd cyflwyniad i Margaret Medley i ddymuno'n dda iddi ar ei hymddeoliad o'r Pwyllgor Safonau. Dywedodd yr aelodau eu bod yn ddiolchgar iddi am ei gwaith caled dros y blynyddoedd ar ran y Pwyllgor Safonau.

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb oddi wrth y Cynghorwr(wyr) Roberts a/ac Colin Hughes

Eitem Agenda 5

CYNLLUN GWAITH I'R DYFODOL PWYLLGOR SAFONAU

Dyddiad y Cyfarfod	Eitemau / Meysydd yr Adroddiad
06/3/15	Eitem Sefydlog: Presenoldeb mewn Cyfarfodydd Cylch Gorchwyl Pwyllgor Adolygu Safonau Panel Dyfarnu ar gyfer Adroddiad Blynyddol Cymru Eitem Sefydlog: Trosolwg o Gwynion yn Sir Ddinbych
22/5/15	Eitem Sefydlog: Presenoldeb mewn Cyfarfodydd Eitem Sefydlog: Trosolwg o Gwynion yn Sir Ddinbych

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Safonau
Dyddiad y Cyfarfod:	23 Ionawr 2015
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Ian Trigger, Cadeirydd y Pwyllgor Safonau
Awdur yr Adroddiad:	Lisa Jones - Dirprwy Swyddog Monitro
Teitl:	Adroddiad Blynyddol y Cadeirydd

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn i'r Pwyllgor Safonau yn galluogi'r Pwyllgor llawn i gael golwg ac i gyfrannu at Adroddiad Blynyddol y Cadeirydd, cyn i'r eitem gael ei gyflwyno i'r cyngor llawn. Mae'r Swyddog Monitro yn arbennig o awyddus i gymryd i ystyriaeth safbwyntiau'r Cadeirydd a'r Pwyllgor ar y cynnwys, ac yn nodi'r manylion arfaethedig yn adran 4.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Cytunodd Aelodau'r Pwyllgor hwn y dylai Adroddiad Blynyddol gael ei gyflwyno ar waith y pwyllgor a'i ganfyddiadau ac arsylwadau, a'i gyflwyno i holl Aelodau'r Cyngor fel rhan o ymgyrch y Pwyllgor i wella safonau ymddygiad moesegol a chydymffurfio â Chod Ymddygiad Aelodau.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod yr Aelodau yn:

- (a) Nodi cynnwys yr adroddiad
- (b) Darparu sylwadau ar y cynnwys i'r Swyddog Monitro er mwyn sicrhau ei fod yn adlewyrchu barn y Pwyllgor hwn yn gywir.
- (c) Argymhell ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn gan y Cadeirydd.

4. Manylion yr Adroddiad

- 4.1 Dyma Adroddiad Blynyddol cyntaf Cadeirydd y Pwyllgor Safonau i'r Cyngor Llawn ac mae'n cynnwys y flwyddyn galendr Ionawr-Rhagfyr 2014 yn unig. Y bwriad yw y bydd y Cadeirydd yn cyflwyno'r adroddiad ar y sail hon yn flynyddol o hyn ymlaen i'r Cyngor Llawn, er mwyn hysbysu'r Aelodau o dueddiadau; materion o ran cydymffurfio â'r Côt Ymddygiad i Aelodau yn gyffredinol ar draws y Sir, yn ogystal â gwaith y Pwyllgor i wella safonau ymddygiad ar lefel Sir ond hefyd ar lefel Tref, Dinas a Chymuned.

- 4.2 Mae'r Pwyllgor yn cynnwys y mathau canlynol o Aelodau - 2 Gyngorydd Sir, 4 Aelod Annibynnol (cyfetholedig), ac 1 Aelod o Gyngor Cymuned (nad yw'n Aelod sy'n gwisgo dwy het). Felly, nid yw'r rhan fwyaf o'r Aelodau'n cael eu hethol, ond yn cael eu recriwtio gan aelodau o'r cyhoedd yn unol â gofynion y ddeddfwriaeth Safonau yng Nghymru. Hefyd mae'n rhaid i'r Pwyllgor fod yn gworwm lle mae o leiaf hanner yr Aelodau sy'n bresennol yn unigolion annibynnol.

Mae aelodau annibynnol yn cael eu recriwtio drwy hysbyseb gyhoeddus, sy'n agored i bawb ar wahân i feini prawf llym o ran bod yn Swyddog neu Aelod o'r Cyngor o'r blaen o fewn ffrâm amser penodol, bod ag enw da ac yn meddu ar nodweddion penodol fel y nodir yn y ddeddfwriaeth. Ar wahân i hynny mae'r cyfle hwn yn agored i bobl o bob cefndir, er mwyn gallu cynrychioli barn y cyhoedd o ran y safonau y maent yn ei ddisgwyl o'u haelodau etholedig; ac a fydd hefyd wedyn os disgwylir iddynt wneud hynny, yn eistedd mewn beirniadaeth o ran cyfeiriadau at y Pwyllgor gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, lle mae'r Cod Ymddygiad wedi cael ei dorri, sy'n disgyn uwchben y trothwy perthnasol. Mae'r penderfyniad i ymchwilio i'r achos o dorri'r cod, yn ôl disgresiwn yr Ombwdsmon; yn seiliedig ar y ffeithiau, tystiolaeth a natur y toriad ac a oes tystiolaeth ategol ai peidio, ond hefyd erbyn hyn os oes budd i'r cyhoedd o ddi-hysbyddu amser ac adnoddau ariannol y cyhoedd yn yr ymchwiliad a'r gwrandawriad ei hun; yn debyg i ymagwedd Gwasanaeth Erlynwyr y Goron (CPS) at daliadau ac erlyniadau.

Bydd y Pwyllgor sy'n derbyn geirda gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn dilyn ei ymchwiliad i gŵyn, yna'n eistedd mewn cymhwysedd lled-farnwrol tra eu bod yn gwrando ar yr achos. Mae ganddynt bwerau i atal Aelod o'r Swyddfa am uchafswm o 6 mis, ac yn ystod y cyfnod hynny ni fyddant yn gallu gweithredu yn rhinwedd eu swydd fel aelod etholedig ac ni fyddant yn derbyn unrhyw gyflog am fod yn aelod. Mae gan y Pwyllgor y disgresiwn i osod sancsiynau llai megis gwaharddiad rhannol o ddyletswyddau neu 'gerydd cyhoeddus' ac i osod amodau eraill fel presenoldeb mewn hyfforddiant.

- 4.3 Cyn 2014 mae'r Pwyllgor wedi bod yn allweddol yn y Cyngor wrth ddiwygio ei God Ymddygiad i wneud hyfforddiant ar y Cod yn rwymedigaeth orfodol; sef cyflwyno Protocol Hunan Reoleiddio, gan sicrhau bod hyfforddiant ar draws y Sir a digwyddiadau sioe deithiol y 'Cod' yn cael eu darparu gan y Swyddog Monitro a'i ddirprwy ar lefel Tref, Dinas a Chymuned, gan ddarparu hyfforddiant i Gadeiryddion Cynghorau Tref, Dinas a Chymuned a deunyddiau cyhoedduswydd i gynorthwyo Clercod yn eu cymunedau.

- 4.4 Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf fe drefnodd y Pwyllgor i gyfarfod bum gwaith gan gwrdd ar 4 achlysur gan fod cyfarfod mis Hydref wedi'i ganslo. Mae'r tabl isod yn nodi crynodeb o'r eitemau dan drafodaeth: -

Dyddiad y Cyfarfod	Eitemau / Meysydd yr Adroddiad
31/1/14	Eitem Sefydlog: Presenoldeb mewn cyfarfodydd Cofrestru Cysylltiadau Aelodau ar-lein Eitem Sefydlog: trosolwg o gwynion yn Sir Ddinbych yn erbyn Aelodau
21/3/14	Eitem Sefydlog: Presenoldeb mewn cyfarfodydd Adroddiad Blynyddol Panel Dyfarnu Cymru Llyfr achos Cod Ymddygiad Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru Eitem Sefydlog: trosolwg o gwynion yn Sir Ddinbych yn erbyn Aelodau
9/5/14	Eitem Sefydlog: Presenoldeb mewn cyfarfodydd Protocol Cyfryngau Cymdeithasol Datganiadau Cysylltiad gan aelodau'r Cyngor Sir (adolygiad sampl gan y Swyddog Monitro) Eitem Sefydlog: trosolwg o gwynion yn Sir Ddinbych yn erbyn Aelodau
18/ 7/14	Eitem Sefydlog: Presenoldeb mewn cyfarfodydd Mabwysiadu Rhaglen Waith i'r Dyfodol Adroddiad Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru Eitem Sefydlog: Trosolwg o Gwynion yn erbyn Aelodau.
17/ 10/ 14	Cyfarfod wedi'i ganslo.

4.5 Eitemau Sefydlog

Erbyn hyn mae'r Pwyllgor yn derbyn 3 eitem sefydlog: -

- (a) Adroddiadau gan Aelodau Safonau o ran eu presenoldeb a'u sylwadau yng nghyfarfodydd y Pwyllgor a'r Cyngor boed ar lefel Sir neu Gymuned. Pwyllgor Safonau Cyngor Sir Ddinbych yn eithaf unigryw yn ei ymagwedd ragweithiol tuag at godi safonau ac ymwybyddiaeth o'r Cod Ymddygiad. Bydd Aelodau'r Pwyllgor yna'n adrodd yn ôl i'r Pwyllgor a fydd yn gwneud argymhellion mewn perthynas ag unrhyw anghenion hyfforddi neu dueddiadau neu batrymau ymddygiad mewn cymunedau penodol.
- (b) Trosolwg o Gwynion a gyflwynwyd yn erbyn Aelodau gydag Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Mae'r adroddiad yn cael ei gyflwyno mewn sesiwn gaeedig ac mae aelodau yn derbyn swm cyfyngedig o fanylion mewn perthynas â'r gŵyn ond gyda digon o fanylion i alluogi aelodau i ystyried a oes modd argymhell hyfforddiant neu unrhyw gamau eraill i

gynghorau tref, dinas neu gymuned penodol sy'n cael trafferthion neu lle mae cynnydd yn nifer y cwynion.

(c) Rhaglen Waith i'r Dyfodol: Mae hon yn fenter newydd er mwyn i'r pwyllgor allu mabwysiadu'r un ymagwedd strategol â Phwyllgorau eraill ac i dargedu ei adnoddau yn feysydd blaenoriaeth.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Bydd Pwyllgor Safonau gwbl weithredol a chynrychioliadol sy'n cynnal y safonau uchel a ddisgwylir gan Aelodau yn cynorthwyo i ategu at weithredu swyddogaethau democrataidd y Cyngor.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Nid oes unrhyw oblygiadau i wasanaethau eraill o ganlyniad i'r adroddiad hwn.

7. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd?

Nid oes unrhyw ymgynghoriadau wedi'u cynnal ar wahân i'r adroddiad hwn i'r Pwyllgor Safonau, sy'n gweithredu fel ymgynghorai i roi adborth ar ei briodoldeb, cynnwys ac argymhellion.

8. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Ddim ei angen.

9. Pa risgiau sydd yna, ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes unrhyw risgiau wedi'u nodi.

10. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Deddf Llywodraeth Leol 2000; Rheoliadau Pwyllgor Safonau (Cymru) 2001 a Rheoliadau Pwyllgor Safonau (Cymru) (Diwygiad) 2006.

Adroddiad i'r: Pwyllgor Safonau

Dyddiad y Cyfarfod: 23 Ionawr 2015

Aelod/Swyddog Arweiniol: Gary Williams, Swyddog Monitro

Awdur yr Adroddiad: Gary Williams, Swyddog Monitro

Teitl: Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru –
Prawf Lles y Cyhoedd

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1 Y cynnig gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru '(yr Ombwdsmon) i gyflwyno Prawf Lles y Cyhoedd newydd wrth ystyried a ddylid ymchwilio i honiadau bod aelod etholedig wedi torri'r Cod Ymddygiad.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.2 Gofyn am farn yr Aelodau ar y cynnig i gyflwyno Prawf Lles y Cyhoedd fel y nodir yn y papur a dderbyniwyd gan yr Ombwdsmon ynghlwm fel Atodiad 1 i'r adroddiad hwn.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.3 Bod aelodau'r Pwyllgor yn rhoi eu barn ar y cynnig i gyflwyno Prawf Lles y Cyhoedd fel y nodir yn y papur a dderbyniwyd gan yr Ombwdsmon ynghlwm fel Atodiad 1 i'r adroddiad hwn.

4. Manylion yr Adroddiad

4.1 Mae'r Ombwdsmon wedi cynhyrchu papur trafod, copi ohono ynghlwm wrth yr adroddiad hwn fel Atodiad 1, ar gynnig ei fod yn cyflwyno prawf ychwanegol wrth ystyried a ddylid ymchwilio i gŵyn a wnaed iddo fod aelod wedi torri'r Cod Ymddygiad.

4.2 Mae swyddfa'r Ombwdsmon ers nifer o flynyddoedd wedi cymhwyso prawf dau gam wrth ystyried a ddylid ymchwilio i doriad honedig Cod Ymddygiad gan aelod.

4.3 Y cam cyntaf yw sefydlu a oes tystiolaeth bod torri'r Cod wedi digwydd mewn gwirionedd.

4.4 Yr ail gam yw ystyried a fyddai'r toriad honedig, os profir, yn debygol o arwain at osod sancsiwn gan Bwyllgor Safonau neu Banel Dyfarnu Cymru. Wrth ystyried y tebygolrwydd o sancsiwn yn cael ei osod, mae swyddfa'r Ombwdsmon yn

ystyried yr achosion sydd wedi cael eu hystyried gan Bwyllgorau Safonau ledled Cymru a'r camau mae'r pwyllgorau hynny wedi eu cymryd.

- 4.5 Mae'r Ombwdsmon yn pryderu am nifer y cwynion lefel isel a dderbyniwyd gan ei swyddfa ac mae'n ceisio cyflwyno prawf ychwanegol a fyddai'n ystyried a oes angen ymchwiliad neu atgyfeiriad at Bwyllgor Safonau neu Banel Dyfarnu er budd y cyhoedd.
- 4.6 Mae'r Ombwdsmon yn ei gwneud yn glir yn y papur ynghlwm fel Atodiad 1 ei fod yn gweld ei rôl fel ymchwilio i achosion difrifol er mwyn cynnal hyder y cyhoedd mewn safonau mewn bywyd cyhoeddus. Ni fydd yn agor ymchwiliad oni bai ei fod o'r farn ei bod yn gymesur i wneud hynny, o ystyried amgylchiadau'r tor-rheol honedig.
- 4.7 Wrth benderfynu a yw ymchwiliad er lles y cyhoedd, bydd yr Ombwdsmon yn ystyried nifer o ffactorau sy'n cael eu nodi yn Atodiad 1. Ni fydd pob un o'r ffactorau hyn yn berthnasol ym mhob achos a'r pwysau a roddir i bob un yn dibynnu ar amgylchiadau pob achos.
- 4.8 Mewn ymweliad diweddar â Fforwm Safonau Gogledd Cymru, sy'n destun adroddiad ar wahân, roedd yr Ombwdsmon yn ei gwneud yn glir mewn cyfnod o lai o adnoddau y byddai'n rhaid iddo flaenoriaethu'r materion y byddai ei swyddfa yn ymchwilio, ac mae'n bosibl na fydd yn briodol mwyach i ddefnyddio adnoddau ar gyfer ymchwilio i gwynion lefel isel.
- 4.9 Yn ogystal, mae'r Ombwdsmon yn ystyried a ddylid parhau â'r arfer o gyfeirio'r achosion hynny, er y gall fod tystiolaeth o dorri amod ei fod wedi penderfynu peidio ag ymchwilio, i swyddogion monitro lleol ar gyfer ymchwilio oherwydd ail gymal ei brawf presennol. Gofynnir am farn yr aelodau ar y pwynt hwn hefyd..

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1 Nid oes gan yr adroddiad effaith uniongyrchol ar y blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1 Nid oes costau uniongyrchol yn gysylltiedig â'r adroddiad.

7. Beth yw'r prif gasgliadau o'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylid atodi Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb wedi ei gwblhau fel atodiad i'r adroddiad hwn.

- 7.1 Nid yw'r adroddiad hwn angen asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gydag Archwilio ac eraill?

- 8.1 Ni adroddwyd nac ymgynghorwyd ar y mater hwn yn unman arall.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Nid oes costau uniongyrchol yn deillio o'r adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Mae perygl os bydd Prawf Lles y Cyhoedd yr Ombwdsmon yn cael ei gymhwyso ar lefel trothwy rhy uchel y gallai fod posibilrwydd o dorri'r Cod Ymddygiad a ddylai fod yn destun sanctiwn heb gael ei ymchwilio.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

11.1 Erthygl 9.2 Cyfansoddiad y Cyngor

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Canllawiau ar y Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau Awdurdodau Lleol Prawf Lles y Cyhoedd

1) Tra bod y prosesau datrys yn lleol o fewn cynghorau sir neu fwrdeistref sirol yn ymddangos wedi cael yr effaith o ddatrys llawer o'r cwynion cod ymddygiad aelodau yn erbyn cwynion aelodau lefel isel o fewn y cyrff hynny, mae'r Ombwdsman yn parhau i fod yn bryderus am nifer y cwynion gwamal, dibwys a blinderus sy'n cael eu derbyn gan aelodau cynghorau cymuned a thref. Cynigir ein bod yn cyflwyno prawf lles y cyhoedd pellach wrth benderfynu a ddylid ymchwilio i gŵyn neu a ddylid parhau ymchwiliad i dorri'r Cod i'r cam o gyfeirio'r mater at Banel Dyfarnu Cymru.

2) Mae'r papur atodedig yn amlinellu'r prawf newydd arfaethedig a byddem yn ddiolchgar i dderbyn unrhyw adborth cyn ei ymgorffori yng Nghanelawiau diwygiedig yr Ombwdsmon ar y Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau Awdurdodau Lleol yn y flwyddyn newydd.

3) Byddai o gymorth derbyn unrhyw adborth gan swyddogion monitro ar:

- sut mae system Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru o gyfeirio aelod yn erbyn achosion aelod ar gyfer datrysiad lleol yn gweithio; a
- pa mor fuddiol mae swyddogion monitro yn ystyried y system o gynnig achosion y mae'r Ombwdsmon yn ystyried sy'n annhebygol o ddenu sancsiwn ar gyfer ymchwiliad lleol. Mae'r ymateb i hyn wedi bod yn weddol isel (1 achos yn ystod 2013/14 a 4 achos hyd yma eleni).

4) Hefyd, yn dilyn ymddangosiad diweddar yr Ombwdsman gerbron Pwyllgor Cyllid Cynulliad Cenedlaethol Cymru gwnaed yr argymhelliad canlynol i'r Ombwdsman:

"Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod yr Ombwdsman yn cynyddu ei gyswllt â'r sector llywodraeth leol i sicrhau bod cwynion rhwng gwleidyddion ar lefel awdurdod a'r cyngor cymuned lleol yn cael eu datrys yn lleol, lle bynnag y bo modd. Dylai'r Ombwdsman gyhoeddi polisi i'w gwneud yn glir pa gamau y gall eu cymryd yn erbyn y gwleidyddion hynny sy'n torri eu cod ymddygiad drwy wneud cwynion blinderus."

Byddai'n ddefnyddiol hefyd felly pe gallai swyddogion monitro roi eu barn ar y cynnig hwn.

Katrin Shaw
Rheolwr Ymchwilio a Chynghorydd Cyfreithiol

Prawf Lles y Cyhoedd

Fy rôl i fel Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus yw ymchwilio i gwynion bod aelodau o awdurdodau lleol yng Nghymru wedi torri'r Cod. Wrth benderfynu a ddylid ymchwilio i gŵyn neu a ddylid parhau ymchwiliad i dorri'r Cod i'r cam o gyfeirio'r mater at Banel Dyfarnu Cymru (y Panel Dyfarnu) neu bwyllgor safonau, ers nifer o flynyddoedd mae fy swyddfa wedi defnyddio'r prawf dau gam canlynol.

Y prawf cyntaf sydd wedi cael ei ddefnyddio yw sefydlu a oes tystiolaeth bod torri'r Cod wedi digwydd mewn gwirionedd. Yr ail brawf yw p'un a fyddai'r toriad honedig yn debygol o arwain at sancsiwn. Wrth ymarfer fy hawl i ymchwilio i neu i gyfeirio mater ar gyfer ystyriaeth bellach rhoddir ystyriaeth i achosion blaenorol a ystyriwyd gan bwyllgorau safonau ar draws achosion Cymru, penderfynir ar geisiadau yn unol â hynny.

Ers dechrau yn fy swydd rwyf wedi dod yn fwy pryderus am y nifer o gwynion lefel isel mae fy swyddfa yn eu derbyn. Tra ei bod yn ymddangos bod y prosesau datrys lleol o fewn cynghorau sir neu fwrdeistref sirol wedi cael yr effaith o ddatrys llawer o'r cwynion aelodau yn erbyn cwynion aelodau lefel isel o fewn y cyrff hynny, rwy'n parhau'n bryderus am y nifer o gwynion gwamal, dibwys a blinderus rwy'n eu derbyn gan aelodau cynghorau cymuned a thref.

Felly rwyf wedi penderfynu ymhelaethu ar y prawf dau gam a hefyd ystyried a oes angen ymchwiliad neu atgyfeiriad i'r Panel Dyfarnu neu bwyllgor safonau er lles y cyhoedd.

Wrth roi'r prawf lles y cyhoedd ar waith rwy'n ystyried pob un o'r ffactorau lles y cyhoedd canlynol fel y nodir isod. Nid yw'r ffactorau hyn yn gyflawn, ac nid yw pob un yn berthnasol ym mhob achos. Mae'r pwysau sydd ynghlwm â phob un o'r ffactorau hyn, a'r ffactorau a nodwyd, hefyd yn amrywio yn ôl y ffeithiau a rhinweddau pob achos.

- difrifoldeb y tor-rheol, er enghraifft, a yw'r aelod wedi dwyn anfri difrifol ar eu hawdurdod? Po fwyaf difrifol y tor-rheol po fwyaf tebygol yr angen am ymchwiliad ac atgyfeiriad ar gyfer gwrandawriad pellach.
- a yw'r aelod yn fwriadol wedi ceisio elw personol iddo'i hun neu berson arall ar draul y cyhoedd? Os oes tystiolaeth o hyn rwy'n debygol o ymchwilio a chyfeirio'r mater ar gyfer gwrandawriad pellach.
- a yw amgylchiadau'r tor-rheol o'r fath bod aelod wedi camddefnyddio safle o ymddiriedaeth neu awdurdod ac wedi achosi niwed i berson? Os oes tystiolaeth o hyn rwy'n debygol o ymchwilio a chyfeirio'r mater i wrandawriad pellach.

- a ysgogwyd y tor-rheol gan unrhyw fath o wahaniaethu yn erbyn tarddiad ethnig neu genedlaethol, rhyw, anabledd, oed, crefydd y dioddefwr neu gred, cyfeiriadedd rhywiol neu hunaniaeth o ran rhywedd? Os yw ymddygiad aelod yn cael ei ysgogi gan unrhyw fath o wahaniaethu rwy'n debygol o ymchwilio a chyfeirio'r mater ar gyfer gwrandawriad pellach.
- a oes tystiolaeth o ymddygiad blaenorol tebyg ar ran yr aelod? Os felly a bod y mater y cwynir amdano yn ddigon difrifol rwy'n debygol o ymchwilio a chyfeirio'r mater ar gyfer gwrandawriad pellach.
- a yw'r toriad o'r fath bod angen ymchwiliad neu atgyfeirio at Banel Dyfarnu Cymru neu bwyllgor safonau i gynnal hyder y cyhoedd mewn aelodau etholedig yng Nghymru? Os felly rwy'n debygol o ymchwilio ac os oes yna dystiolaeth o dor-rheol difrifol byddaf yn cyfeirio'r mater ar gyfer gwrandawriad pellach.
- a yw ymchwiliad neu atgyfeiriad at Banel Dyfarnu Cymru neu bwyllgor safonau yn ymateb cymesur? sef, a fyddai cost ymchwiliad neu wrandawriad gan Banel Dyfarnu Cymru neu bwyllgor safonau yn cael ei ystyried yn ormodol pan ystyrir yn erbyn unrhyw sancsiwn debygol?

Fy rôl yw ymchwilio i achosion difrifol er mwyn cynnal hyder y cyhoedd mewn safonau bywyd cyhoeddus. Os nad wyf yn fodlon bod ymchwiliad neu gyfeirio i Banel Dyfarnu neu bwyllgor safonau yn gymesur o dan yr amgylchiadau, byddaf yn gwrthod ymchwilio, neu os, ar ôl cychwyn unrhyw ymchwiliad y daw hyn yn amlwg, byddaf yn cau fy ymchwiliad.

Nick Bennett
Ombwdsmon

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Safonau
Dyddiad y Cyfarfod:	23 Ionawr 2015
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Gary Williams, Swyddog Monitro
Awdur yr Adroddiad:	Gary Williams, Swyddog Monitro
Teitl:	Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru

1 Am beth y mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1 Mae'r adroddiad hwn yn sôn am gyfarfod Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru a gynhaliwyd ar 26 Tachwedd 2014.

2 Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1 Er mwyn adrodd i'r Aelodau am y drafodaeth a gafwyd yn Fforwm y Pwyllgorau Safonau ar 26 Tachwedd, 2014 ble roedd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (yr Ombwdsmon) yn bresennol.

3 Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1 Bod yr Aelodau yn nodi cynnwys yr adroddiad hwn.

4 Manylion yr Adroddiad

- 4.1 Cynhaliwyd cyfarfod diweddaraf Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru yn swyddfeydd Cyngor Sir Ynys Môn yn Llangefni ar 26 Tachwedd 2014.
- 4.2 Prif fusnes y cyfarfod oedd cwrdd ag Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus newydd Cymru, Mr Nick Bennett a gofyn am ei farn ynglŷn â materion sy'n wynebu Pwyllgorau Safonau yng Nghymru ar hyn o bryd.
- 4.3 Wrth baratoi ar gyfer y cyfarfod roedd Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru wedi llunio 13 o gwestiynau ysgrifenedig er mwyn strwythuro'r drafodaeth gyda'r Ombwdsmon.
- 4.4 Ceir copi o'r cwestiynau a ofynnwyd i'r Ombwdsmon ynghyd â chofnod o'i atebion yn Atodiad 1 yr adroddiad hwn.
- 4.5 I grynhoi, roedd yr Ombwdsmon yn awyddus i gwrdd â chynrychiolwyr o Bwyllgorau Safonau a gwranddo ar eu barn a'u pryderon ynglŷn â materion cyfoes. Roedd yr Ombwdsmon yn gefnogol iawn i waith Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru ac i'r cymorth y mae Pwyllgorau Safonau yng Ngogledd Cymru yn ei gynnig i'w gilydd drwy gyfrwng y Fforwm.

- 4.6 Gosododd yr Ombwdsmon waith ei swyddfa yng nghyd-destun llai o adnoddau cyhoeddus a'r angen sydd i waith ei swyddfa gynnal hyder y cyhoedd yn y broses ddemocrataidd tra bô'n blaenoriaethu'r adnoddau prin sydd ganddo. Pwysleisiodd yr Ombwdsmon nad oes ganddo fawr o feddwl o gwynion blinderus a dywedodd bod angen i'r ymchwiliadau y bydd ei swyddfa'n eu cynnal fod yn gymesur â lles y cyhoedd o ran y mater yr ymchwilir iddo.
- 4.7 Roedd yr Ombwdsmon yn awyddus i gefnogi mynd ati i ddatrys cwynion yn lleol mewn perthyn â'r Cod Ymddygiad a fyddai'n cynyddu pa mor gyflym y gellir ymdrin â chwynion.
- 4.8 Cadarnhaodd yr Ombwdsmon ei fwriad i gyhoeddi canllawiau diwygiedig i awdurdodau lleol yng ngoleuni dyfarniad diweddar ac i symleiddio'r canllawiau a ddarperir i Aelodau, yn enwedig mewn perthynas â datgan cysylltiad.
- 4.9 Cadarnhaodd yr Ombwdsmon ei fwriad hefyd i gyflwyno prawf lles y cyhoedd yn rhan o sut y bydd yn penderfynu a fydd ei swyddfa yn ymchwilio i gwynion ynglŷn ag achosion o dorri'r Cod Ymddygiad ai peidio. Mae sefydlu prawf lles y cyhoedd yn destun adroddiad arall i'r Pwyllgor.
- 4.10 Yn dilyn trafodaeth gyda'r Ombwdsmon rhoddodd y Fforwm ystyriaeth i un eitem arall sy'n gysylltiedig â'r hyfforddiant a ddarperir i Gynghorau Tref a Chymuned mewn perthynas â'r Cod Ymddygiad. Hysbyswyd y Fforwm o'r dull gweithredu y mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi ei ddefnyddio, sef darparu hyfforddiant wedi'i deilwra i glercod Cynghorau Tref a Chymuned er mwyn eu galluogi i roi'r cyngor cyntaf i'w haelodau mewn cysylltiad â materion sy'n ymwneud â'r Cod Ymddygiad. Mae'r dull hwn wedi arwain at ddatblygu'r berthynas sydd rhwng clercod a'r Swyddog Monitro, ac yn dilyn yr hyfforddiant roedd nifer o glercod wedi manteisio ar y cyfle i gysylltu â'r Swyddog Monitro i drafod materion yn ymwneud â'u Cynghorau. Yna cafwyd trafodaeth ynglŷn â manteision cael awdurdodau eraill i ddefnyddio dull gweithredu tebyg o ran darparu hyfforddiant i Gynghorau Tref a Chymuned.

5 Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1 Nid oes gofyn i'r Pwyllgor wneud penderfyniad mewn perthynas â'r adroddiad hwn.

6 Faint fydd hyn yn ei gostio a beth fydd ei effaith ar wasanaethau eraill?

- 6.1 Nid oes unrhyw gostau uniongyrchol yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

7 Beth yw prif gasgliadau'r asesiad a wnaed o effaith y penderfyniad ar gydraddoldeb? Dylid atodi Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb wedi ei gwblhau fel atodiad i'r adroddiad hwn.

- 7.1 Nid oes angen asesu effaith y penderfyniad hwn ar gydraddoldeb.

8 Pa ymgynghori a wnaed gyda'r Pwyllgor Archwilio ac eraill?

8.1 Ni luniwyd adroddiadau nac ymgynghori ag eraill ynglŷn â'r mater hwn.

9 Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol uniongyrchol yn deillio o'r adroddiad hwn

10 Pa risgiau sydd, ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Nid oes unrhyw risgiau uniongyrchol yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

11 Pŵer i wneud y Penderfyniad

11.1 Erthygl 9.2 yng Nghyfansoddiad y Cyngor

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

αβχ

δε

Questions to the Ombudsman

Question	
1	<p>The Local Government (Democracy) (Wales) Act 2013 allows for regional Standards Committees to be formed. When the regulations are in place, how does the Ombudsman suggest that this power should be exercised among the North Wales Authorities. What is the current timetable for bringing this power into effect?</p>
Answer	<p>The Ombudsman confirmed that he was very supportive of the North Wales Regional Forum as he considered that it promoted a consistency of approach by Standards Committees of various authorities. He confirmed that his support for the introduction of regional Standards Committee, having been a member of the Williams Commission that had looked at the need to rationalise the number of public bodies.</p>
2	<p>Why do cases accepted by the Ombudsman take so long to investigate?</p> <p>Surely a member who has been accused of misconduct has a reasonable expectation that the allegation(s) be addressed and determined as soon as possible?</p> <p>There is also a public interest for the electorate in knowing as soon as possible whether their democratically elected representative has breached the code of conduct.</p>
Answer	<p>The Ombudsman began his response by confirming that he had only been in post for four months at the time of the meeting.</p> <p>He wanted to put the issue into the context of reducing levels of public spending. The information provided by civil servants to the Williams Commission confirmed that public spending would not return to the level seen in 2011 until approximately 2022 to 2025.</p> <p>There is an ageing population, leading to an increased demand for public services, and is likely that the number of complaints in respect of service delivery will continue to go up. The Ombudsman pointed out that over the past five years the number of complaints to the Ombudsman's office has more than doubled.</p> <p>Complaints about local government services have increased by 117% and complaints about health bodies have increased by 146%.</p> <p>The only area where there has not been a large increase in complaints is in respect of complaints alleging breaches of the Code of Conduct. Local resolution has, in the Ombudsman's view, reduced the number of complaints that are referred to his office.</p> <p>However the Ombudsman recognised that the next three years are all election years and that sadly, the trend is that complaints in respect of the Code of Conduct are likely to increase during election years. The Ombudsman reiterated that he takes a dim view of vexatious complaints and that his office</p>

	<p>does receive complaints which are simply not worthy of investigation.</p> <p>The Ombudsman informed the forum that his office receives £4 million per annum and that this money has to be spent on all of the Ombudsman's activity which includes the investigation of complaints relating to the delivery of public services and that he would have to prioritise those resources. The public may take the view that complaints about some areas of public services activity, for example health, may be more deserving of the Ombudsman's attention.</p> <p>The Ombudsman referred to the data for the previous year and confirmed that 81% of decisions on whether to investigate a complaint were made within 4 weeks. Of those matters that were investigated 85% were completed within 9 months and the remaining 15% between 9 and 12 months. The Ombudsman confirmed that he would seek to improve those timescales where possible but also suggested that the use of local resolution could speed up the process by which matters were dealt with.</p> <p>Of those complaints that were received by the Ombudsman in respect of the Code of Conduct only 19% of complaints in respect of the Code of Conduct that relate to County Councils are actually investigated, and only 1% of those result in a Standards Committee hearing. As far as Town and Community Councils are concerned, 16% of the overall complaints are investigated, with 5% resulting in a hearing.</p> <p>The Ombudsman referred to his desire to introduce a public interest test on top of the current two stage test in determining whether or not an investigation should be conducted.</p> <p>The Ombudsman indicated that 10 years ago 15% of complaints received by his office related to health matters but this figure had now risen to 30%. In his view, decisions to investigate need to take into consideration value for money and the public interest.</p>
3	<p>In a letter to the Ombudsman from the Chairman of the North Wales Standards Committee Forum (NWSCF) it was asked whether:-</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) The Ombudsman would be willing to provide sanctions guidance specifically tailored to the needs and powers of standards committees rather, than seeking to apply relevant passages from the Adjudication Panels Guidance; and (ii) The first issue of "The Ombudsman's Code of Conduct Casebook" was considered very useful. However, the NWSCF considers that it would be even more useful if case summaries could be published as and when the cases are concluded, perhaps on the Ombudsman's website? It was asked whether or not this could be accommodated or, alternatively, might the case summaries be published quarterly? <p>Negative responses to each request was received from the former Ombudsman. Is the current Ombudsman willing to re-visit these issues and, if not, could he elaborate on the reasoning behind his predecessor's decision.</p>
Answer	<p>The Ombudsman did not think that he had sufficient resources available to produce a monthly casebook but did confirm that the Ombudsman's office would release details of cases onto its website as soon as they became live.</p> <p>As far as sanctions guidance was concerned, the Ombudsman confirmed that</p>

	<p>he had no plans to issue sanctions guidance. In reply to a supplementary question as to whether or not sanctions guidance would improve consistency, the Ombudsman said that he was not convinced that there was a significant problem with regard to consistency of approach to sanctions, or that Standards Committees would necessarily appreciate being told what to do. He did however confirm that he would ask his officers to look again at whether there was value in producing sanctions guidance.</p>
4	<p>In the Ombudsman's Guidance on Local Resolution Protocols (page 6 of the guidance to the code) it is mentioned that there is an expectation on County Councils to implement local resolution procedures to deal with low level complaints and that: “these mechanisms are initially being adopted by principal councils, but I am supportive of this extending to cover community councils in due course”.</p> <p>This anticipates that County Councils may be expected to operate local resolution protocols in community council disputes? Alternatively, does the Ombudsman envisage that such protocols should be adopted by Community Councils themselves and operated by those Councils? Even if these anticipated arrangements are not “rolled out” does the Ombudsman think that Standards Committees should take an active role in sorting out minor complaints within Town and Community Councils, before they are escalated to the Ombudsman?</p>
Answer	<p>The Ombudsman indicated that although there had been a decrease in the overall level of Code of Conduct complaints received by his office there were still over 200 each year and 50% of these came from Town and Community Councils. At a recent One Voice Wales Conference, people had been sympathetic to Town and Community Council complaints being included in local resolution procedures. Issues were raised by members of the Forum regarding the resources required to operate local resolution procedures for Town and Community Councils. Some members of the Forum also raised the issue of whether or not there would be sufficient resources for clerks of Town and Community Councils to operate a local resolution protocol.</p>
5	<p>It is understood that the Ombudsman will publish new guidance on the code of conduct (particularly in light of Calver). Is the Ombudsman able to give any indication as to when this new guidance will be available and to provide some information regarding the timeframe for consultation on any draft?</p>
Answer	<p>The Ombudsman confirmed that guidance in respect of the Calver judgement had been issued and was contained within the reissued guidance document.</p> <p>The Ombudsman confirmed that he was going to have to change the guidance again in light of a recent judgement and was also looking to simplify the guidance relating to the declaration of interests. In addition he wanted to include a public interest test in the consideration of whether or not to investigate. The Ombudsman will be consulting soon on these issues.</p>
6	<p>Within our Whistleblowing Policy we refer to the Ombudsman as a regulator to whom an employee may speak regarding their concerns. Does the Ombudsman have a role here? If so, what kind of whistleblowing complaints would fall within the Ombudsman's remit? Should this be removed from our policy?</p>
Answer	<p>The Ombudsman pointed out that he was not a regulator. He did however point out that he understood, in particular in relation to Code of Conduct issues, why people may want to raise issues with him in that way and he would not want to stop people raising such issues.</p>
7	<p>What percentage of complaints received by the Ombudsman, investigated by the Ombudsman, referred by the Ombudsman to a Standards Committee/Adjudication Panel, are from Community Councils as opposed to</p>

	unitary authorities? The concern is that the public will see the word “Councillor” and be unable to distinguish between County Councillors and Community Councillors.
Answer	The Ombudsman referred to the earlier statistics he had given in respect of the number and make up of complaints to his office. He confirmed that his office would continue to monitor the split between County Councils and Town and Community Councils over the next few years.
8	Where the Ombudsman refers a matter to a Standards Committee for hearing and the Council’s own Legal Section is conflicted by the subject matter of the referral, what (if any) are the Ombudsman’s views on whom should provide the legal advice to the Standards Committee?
Answer	As far as conflicts of interest were concerned the Ombudsman confirmed it was a matter for each individual to consider and suggested that where everyone within a specific department felt that they were conflicted, then they may turn to their neighbouring authorities for assistance.
9	How does the Ombudsman intend to develop his role in relation to the Code of Conduct? Does he have any new initiatives in mind?
Answer	The Ombudsman confirmed that he had no new initiatives as such to bring forward. He did however confirm that he intended to develop and consult on the public interest test and update his guidance in the light of recent judgements and to simplify the guidance given to members in respect of Code of Conduct.
10	The NWSCF wrote to One Voice Wales earlier this year requesting support for Community Councils in developing the ethical content of their websites when this becomes a statutory requirement (see letter attached). We are yet to receive a response. What advice will the Ombudsman provide to Community Councils on this issue?
Answer	The Ombudsman said that he had no specific advice to give. He hoped that the Forum would receive a response to its correspondence and he would be interested to see it.
11	Will you as the Ombudsman, consider passing more breaches of the Code of Conduct, to the Standards Committees to deal with at a local level.
Answer	<p>The Ombudsman confirmed that he would consider passing more breaches of the Code of Conduct to a local level. The take up on this has been limited, with one case being taken up in 2013 and four cases since April 2014. In response to a supplementary question on whether or not a review should be conducted into the length of sanctions available, the Ombudsman indicated that he did not necessarily believe that the length of sanction was the issue but more the appetite to take investigations on. The Ombudsman confirmed that given the reducing resources available there was a desire to see a more local approach to investigations.</p> <p>The Ombudsman was asked about his views in respect of the public perception of the approach to investigations. There may be occasions where a genuine complaint appears to have no substance but if dismissed out of hand may lead to a public perception of unfairness.</p> <p>The Ombudsman confirmed that public confidence in the democratic process was vital. The Ombudsman confirmed that he was accountable to the National Assembly for Wales for the resources that were at his disposal and the way in which they had been deployed. He pointed out that all of the Standards Committees that he had spoken to took the issue of fairness seriously but there was a need to consider how to deal with vexatious complaints. The Ombudsman considered that there was a need to take a balanced view. The Ombudsman’s desire is to maintain capacity to deal with the issues that weigh</p>

	most heavily in the public interest.
12	Whether the Ombudsman has any intention of clarifying paragraph 10 (2) (b) of the Members' Code beyond that contained in the guidance issued in September 2012 (page 27). That guidance indicated that the then Ombudsman would review that guidance in light of any future decisions and case law on the effect of this provision.
Answer	The Ombudsman confirmed that his understanding was that Welsh Government had indicated that it intended to amend the Code of Conduct and remove paragraph 10(2)(b) by regulation once they had introduced the Local Government Democracy Wales Act. The Ombudsman's guidance would be amended following such a change.
13	A complaint is usually made against a member as a member of a particular authority. Consequently any suspension would be from acting as a member of that authority. Often however, the member will also be a member of another relevant authority (e.g. a county councillor who is also a community councillor). This can lead to a situation, where a member is suspended for behaviour which is considered unacceptable for a member of any authority (e.g. conduct that brings the office into disrepute) but he/she is free to continue to act as a member of another authority in the meantime.
Answer	The Ombudsman confirmed that, where appropriate, it would be possible to extend the remit of an investigation to cover another relevant authority as well as the one in respect of which the conflict arose.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Yn rhinwedd Paragraff(au) 12, 13 Rhan 4, Atodlen 12A
Deddf Llywodraeth Leol 1972.

Document is Restricted

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag